

«ВІД РОСЛИНИ – ДО ЛЮДИНИ»

Ярослава КУШПЕТА,
директор краєзнавчого музею.

**Доглядаєм айстри,
Вихваляєм рожі.
Біля них усюди
Славословний гамір.
А кладем до рани
Сірий подорожник,
Той, що найчастіше
Топчемо ногами.**

**Євген Шморгун –
наш письменник-земляк.**

Саме ці рядки спадають на думку після перегляду виставки, що експонується в нашому музеї. Це життєпис фундаторів народного цілительства Волині Михайла Андрійовича та Івана Михайловича Носалів (на фото).

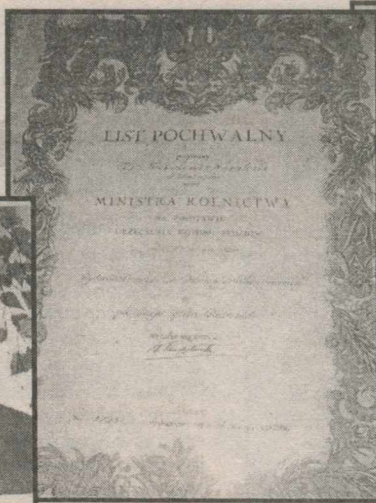
«Кожне ж дерево з плоду свого пізнається» – ці пророчі слова із Святого Письма викарбувані на кам'яному аналої, що стоїть біля дзвіниці 250-річної Свято-Успенської церкви в Рівному і таку ж назву має виставка, створена науковцями Рівненського краєзнавчого музею, яку бачили в Києві, Дніпропетровську, Львові, Дубні, Острозі. Зараз вона перебуває у Млинові.

Мовою найрізноманітніших експонатів ми дізнаємось про Михайла Андрійовича Носалю: народився 1886 року у православної сім'ї в Люблінській губернії. Закінчивши духовне училище у Варшаві, а згодом духовну семінарію в Холмі, стає священником, отримавши парафію на Холмщині в 1911 році. Тоді ж одружується з Катериною Гуринович, котра стала вірною супутницею і матір'ю чотирьох дітей.

Перша світова війна змусила родину священника Носалю евакуюватися в глибину Росії – Могилевську губернію. Там призначений на парафію отець Михайл наполегливо займався вивченням, збором лікарських рослин. І хоча радянська влада негативно ставилась до служителя церкви, батюшку Носалю поважали і, навіть, надавали всіляку допомогу. Про це свідчать численні довідки і характеристики того часу.

Михайло Андрійович був людиною високоосвіченою, інтелігентною і дуже лийною до простих людей. Варто зазначити, що він володів, крім української і російської, ще польською, німецькою, французькою, латинською мовами, мав пристойну домашню бібліотеку.

У 1922 році повертається на Волинь. Дарина Шацьких озер біля сіл, де дістав призначення на службу, дарувала травознавцю такі знахідки, які ставали для ворих спасінням. Зберігся рукопис

о.Михайла за 1926 рік. Очевидно, задуманої ним першої книги з народної медицини. Передмова її – це глибоко філософські думки травознавця, що можуть стати зараз основним канonom ставлення до природи: «Природа – це мати, яку треба поважати, любити і, уважно вивчаючи її системний уклад, користуватися кожним її дарунком для усього живого, тому що в Божому світі немає нічого випадкового, усе даровано нам для спільного блага».

Наступним етапом для Носалів стає місто Дубно, куди о.Михайла призначили настоятелем Свято-Іллінського собору у 1929 році. А з 1935 року протоієрей одержав призначення до Рівного – настоятелем Свято-Успенської церкви, де прослужив до кінця своїх днів.

До священника і травника Носалю зверталися сотні людей – як рівнян, так і з інших далеких околиць. І в усі часи, за будь-якої влади – польської, радянської чи німецької – священник-цілитель однаково опікувався стражденими. Зберігся в Рівненському держархіві лист Михайла Носалю від 20.03.1942 р. до видавництва «Волинь», де він пише: «В моєму житті настає старість і вже недалеко той час, коли прийдеється відходити. Щоб «не забрати» з собою всього того, що я знаю про свої зілля з однієї сторони, а з другої, щоб це святе знання учинити насліддям усього народу, а не поодиноким осіб... я написав книгу про лікарські рослини, умістив в неї можливо кількість свого знання, популярно її склав, і намірююся її пустити в загал нашого народу, щоденно живущого серед тих же лікарських

рослин».

У той час книга не вийшла, їй взагалі не судилося побачити світ за життя отця Михайла. Помер великий природолюб, мудрий і праведний християнин, котрий доносив до людей і Слово Боже, і протягував руку, що дарувала цілюще зілля, у 1950 році.

Батькову науку, мудрість і досвід успадкував і продовжив один із його синів – Іван, що став визнаним ботаніком і просвітителем, природолюбом і природознавцем. У 1933 році Іван Михайлович закінчив Дубнівську гімназію, згодом здобув вищу освіту у Львівському політехнічному інституті. На «відмінно» була оцінена його дипломна робота «Популярні серед населення лікарські рослини Волинського воєводства». Іван Михайлович жив і працював на Рівненщині. Щасливий випадок у середині 50-х років звів його з академіком АН УРСР В.Г.Дроботьком. І саме за його сприяння перша книга батька і сина «Лікарські рослини і способи їх застосування в народі» побачила світ у 1957 році. Вона одразу мала шалений успіх і стала рідкісною. Декілька разів перевидавалася і є найвизнанішою серед книг про лікарські рослини.

Останнє десятиріччя свого життя Іван Носаль віддав написанню оновленої і доповненої, переосмисленої своєї книги «Від рослини – до людини», що вийшла за рік до його смерті, у 1995 році. У ті роки він часто бував і на Млинівській землі, зустрічався з учнями, студентами, милувався її природою.

Рівняни увічнили пам'ять фундаторів цілительства на Волині, назвавши вулицю, на якій вони проживали, ім'ям Носалю.

Запрошуємо всіх небайдужих та зацікавлених у становленні народної медицини Волині в минулому столітті на виставку в музеї. Замовлення на екскурсії приймаємо на кожен день тижня, крім суботи.